

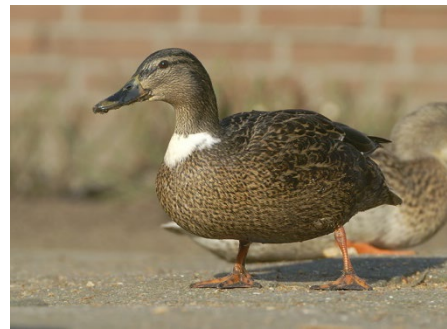

Protocol ringwerk Wilde Eend / Soepeend

Erik Kleyheeg (erik.kleyheeg@sovon.nl)

Het Jaar van de Wilde Eend biedt bij uitstek de kans om ringers te enthousiasmeren voor het ringen van Wilde Eenden en het nemen van een aantal extra maten. Ringers verkeren in de unieke omstandigheid dat ze vogels in de hand hebben en daardoor biometrische gegevens kunnen nemen van in het wild levende vogels. Eén van de aspecten waar we in het Jaar van de Wilde Eend graag aandacht aan willen besteden is het verschil tussen Wilde Eenden en Soepeenden.

De ervaring leert dat ringers zelden onderscheid maken en de Soepeenden doorgaans als Wilde Eend in de database terecht komen. Dat is strikt genomen niet fout, want Soepeenden zijn in feite een variant van de Wilde Eend, maar we missen hierdoor wel een stukje informatie. In het kader van de achteruitgang van de Wilde Eend (en Soepeend) is het namelijk interessant om te weten of er een verschil is in overleving tussen de twee typen. Er zijn minimaal twee redenen om te vermoeden dat Soepeenden een lagere overleving hebben dan Wilde Eenden: ze worden naar verluid selectief bejaagd en er zijn aanwijzingen dat ze mogelijk minder goed aangepast zijn aan leven in het wild dan de wilde oorspronkelijke vorm.

Oproep 1: “Maak onderscheid tussen Wilde Eend en Soepeend”

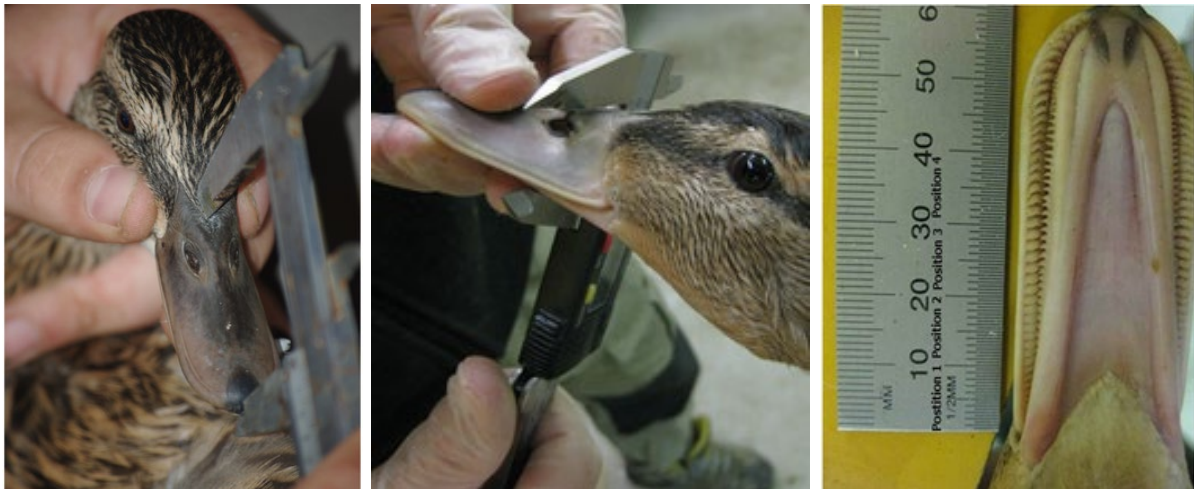
Een lagere overleving van Soepeenden dan van Wilde Eenden is te testen door een analyse van de ringgegevens. Echter, zoals gezegd, wordt er nauwelijks onderscheid gemaakt en gaan Soepeenden vaak de boeken in als Wilde Eend. De **eerste oproep** is dus aan eendenringers om tenminste dit jaar dit onderscheid wél te maken. Het is daarvoor belangrijk om een goede definitie te hebben van wat een Soepeend nou precies is. In feite noemen we een eend een Soepeend als deze in kleed afwijkt van het wildtype. Als het mannetje bijvoorbeeld een bredere witte halsband heeft of een grijze borst, of als het vrouwtje opvallend donker of juist heel licht is, dan noemen we het al een Soepeend. Op [deze pagina](#) wordt het verschil tussen Soepeenden en Wilde Eenden verder uitgelegd.

Oproep 2: “Meet de snavelvorm van Wilde Eend en Soepeend”

Een mogelijke slechtere aanpassing van Soepeenden op leven in het wild kan komen doordat ze generaties lang in gevangenschap zijn gefokt, waar ze een ander type voedsel kregen. Een [Zweeds onderzoek](#) heeft aangetoond dat eenden die generaties lang in gevangenschap zijn gehouden een andere - meer gansachtige - snavelvorm kregen: hoger, breder en korter dan de oorspronkelijke wildvorm. Ook de dichtheid aan lamellen in de snavel is lager. De snavelvorm en de dichtheid van de lamellen - die fungeren als een zeef om voedsel uit sediment te filteren - zijn aanpassingen om efficiënt te kunnen foerageren. Kunstmatige (door domesticatie veroorzaakte) veranderingen hierin kunnen dus impact hebben op hoe efficiënt eenden voedsel binnen kunnen krijgen en uiteindelijk op de overleving. Om te testen of Soepeenden in Nederland verschillen in snavelvorm met Wilde Eenden is de **tweede oproep** aan eendenringers om een aantal metingen aan de snavel te doen en een foto van de lamellen te maken. Deze maten kunnen worden vergeleken tussen de Nederlandse Wilde- en Soepeenden, maar ook met de eenden uit de Zweedse studie. Op de volgende pagina staat een compleet protocol voor het ringen van eenden tijdens het Jaar van de Wilde Eend.

Protocol

- 1) Zodra de eend is gevangen, zorg dat deze eerst wordt geringd.
- 2) Bepaal de leeftijd en het geslacht van de eend.
- 3) Neem de standaard biometrie voor eenden, waaronder ten minste:
 - a. Tarsuslengte (op de officiële manier)
 - b. Vleugellengte
 - c. Kop+snavel lengte
 - d. Gewicht
- 4) Neem aanvullende maten van de snavel:
 - a. **Snavel lengte:** gemeten vanaf de snavelpunt tot de rand van de bevedering bovenop de bovensnavel.
 - b. **Snavel hoogte:** gemeten ter hoogte van het midden van het neusgat. Zorg dat de eend de snavel dicht heeft, maar zet geen extra druk.
 - c. **Snavel breedte:** gemeten ter hoogte van het midden van het neusgat. Meet de maximale breedte, dus zorg dat de schuifmaat niet zo strak wordt aangedruwd dat de randen van de snavel naar binnen toe buigen.
 - d. **Dichtheid aan lamellen:** draai de kop ondersteboven en houd een liniaal vlak langs de snavel, precies op dezelfde hoogte als de ondersnavel. Maak een foto van de onderzijde van de snavel met de liniaal ernaast. Zorg dat de snavel dicht zit, zodat de binnenste lamellen ook zichtbaar zijn. Zorg tevens dat de snavel en liniaal goed horizontaal liggen (zodat de afstand van de gehele snavel tot de camera gelijk is).

Foto's: v.l.n.r. het meten van de snavel lengte, de snavel hoogte en de dichtheid aan lamellen. Photo credit: [Pär Söderquist](#).

- 5) Fotografeer de vogel om te bepalen of en in welke mate het een Soepeend betreft:
 - a. Neem in ieder geval een foto van de gehele vogel
 - b. Neem optioneel de volgende detailfoto's:
 - i. Bovenvleugel
 - ii. Kop links
 - iii. Kop rechts
 - iv. Gehele onderzijde
- 6) Stuur de ring- en biometriegegevens en foto's naar erik.kleyheeg@sovon.nl (mag ook na het ringseizoen of aan het einde van het jaar).